

**Ankara’da Yaşayan Afgan Mültecilerin/Sığınmacıların Temel
Haklara Erişiminin Desteklenmesi Projesi**

Yıllık Rapor

Aralık 2020

İçindekiler

1. Giriş	2
1.1. Projenin Kapsamı ve Mülteci Topluluğu Adına Kazanımlar	2
1.2. Genel Durum Analizi	3
2. Genel Sonuçlar	5
3. Aylık Görüşmelerden Elde Edilen Verilere İlişkin İstatistik	9
4. Destek Mekanizmaları ve Çözümler	23
5. Çözüm Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar	27
6. Notlar	29

1. Giriş

1.1. Projenin Kapsamı ve Mülteci Topluluğu Adına Kazanımlar

Dünya Evimiz Uluslararası Dayanışma Derneği Altındağ Temsilciliği, derneğin saha ofisi işlevini yerine getirmekte olup Ekim 2019’dan bu yana **Ankara’da Yaşayan Afgan Mültecilerin/Sığınmacıların Temel Haklara Erişiminin Desteklenmesi Projesi** kapsamında **kesintisiz** bir şekilde **mültecilere yönelik** danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Bir başka deyişle, mültecilerin hak ve hizmetlere erişiminin etkin bir şekilde savunulup desteklenmesiyle, Afgan mülteciler başta olmak üzere **bütün mülteciler için bir danışmanlık ve rehberlik merkezi** işlevini yerine getirmektedir. Bu bağlamda, mültecilerin ihtiyaçları doğrultusunda gerekli yönlendirmeler yapılmakta; bu yönlendirmeler sonucunda mültecilerin halihazırda var olan (*eğitim, sağlık, hukuki destek, geçim kaynaklarına erişim ve psikoosyal destek gibi*) hizmet mekanizmalarına entegre edilmesi ve haklarından yararlanması teşvik edilip kolaylaştırılmaktadır. Ayrıca, özel ihtiyaç sahipleri tespit edilerek, dış müdahalenin gerekli olduğu durumda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İl Göç İdaresi Müdürlükleri ve ilgili diğer devlet kurumları ve STK’lara yönlendirme yapılarak, mültecilerin lehine sonuçlar elde etmek amacıyla bütün bu kurumlar ile sıkı bir iş birliği halinde çalışılmaktadır.

Temel hak ve hizmetlere erişim ve yönlendirme mekanizmaları hakkında mültecileri bilgilendirmenin yanı sıra sosyal uyum ve toplumsal kabule katkı sunmayı da amaçlayan Dünya Evimiz Derneği; Ankara’nın Altındağ, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle gibi merkez ilçeleri ile birlikte **Şereflikoçhisar, Beypazarı, Ayaş, Güdül ve Polatlı** gibi çevre ilçelere de saha ziyaretleri gerçekleştirmektedir.

Dünya Evimiz’in mültecilere sunduğu hizmette, Koronavirüs salgını başladığından bu yana herhangi bir aksama olmamıştır. Altındağ Temsilciliğinin, Koronavirüs salgını kapsamında alınan ilk ve ikinci dalga tedbirler ve sokağa çıkma yasaklarının olduğu zamanlar dâhil, **Ankara’da doğrudan saha hizmeti vermeye devam etmiş, saha ofisinin açık tutulmasının doğal sonucu olarak mülteci topluluklar ve kurumlar arasında önemli bir koordinasyon görevi üstlenmiştir.** Raporun ilerleyen kısımlarında daha detaylı şekilde yer verileceği üzere, **Mart ayında, Altındağ Temsilciliğine başvuran ihtiyaç sahibi mülteci sayısının Şubat ayındakinden 6 kat fazla** olması, bu durumun göstergelerinden biridir. Başvurulardaki bu artışın, pandemi koşullarının mültecilerin hayatında yaratmış olduğu ekonomik ve sosyal

yıkımın istatistiksel göstergesi olduğunu da söylemek mümkündür. Çoğu gündelik işlerde çalışan mülteciler; içinden geçmekte olduğumuz pandemi süreci ve alınan tedbirler sonucu işsiz kalmış, açlık sorunuyla karşı karşıya gelmiştir.

Bir yılı aşkın bir süredir yürütülmekte olan saha faaliyetlerinin, hak ve hizmet mekanizmalarına erişimin desteklenmesine ve barış içinde bir arada yaşam hedefine önemli katkıları olmuştur. Bu katkının ortaya çıkmasında; mültecilere yerinde ve doğru bilgi temeline dayanan **yasal ve sosyal danışmanlık** yapmak, yönlendirme mekanizmaları oluşturarak etkin bir **vaka yönetimi** gerçekleştirmek, **toplumsal kabulün** gerçekleşmesi için topluluklar arası etkileşim ve iletişimi artırmak etkili olmuştur.

1.2. Genel Durum Analizi

Son yıllarda Ankara'ya kayda değer sayıda bir Afgan mülteci girişi olduğu gözlemlenmektedir. Afgan nüfusun büyük çoğunluğu Altındağ İlçesinde yerleşik olmakla birlikte, çevre ilçelerde de azımsanmayacak sayıda Afgan mülteci bulunmaktadır. Ankara'daki Afgan mülteciler, kayıt yaptırma veya oturma izni almada yaşadıkları sorunlar nedeniyle; barınma, eğitim, sağlık ve çalışma izni gibi temel hak ve hizmetlere erişme konusunda ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. Dahası, mülteci topluluğun çoğunluğunun yoksul kesimin yaşadığı mahallelere yerleşmesinin toplumsal gerilimleri tetikleyici etkileri olabilmektedir. Yoksul kesim için zaten son derece sınırlı ve yetersiz olan kaynakların mülteci topluluklarla paylaşılması, ev sahibi ve mülteci topluluklar arasında sosyal tansiyonun zaman zaman artmasına sebep olabilmektedir.

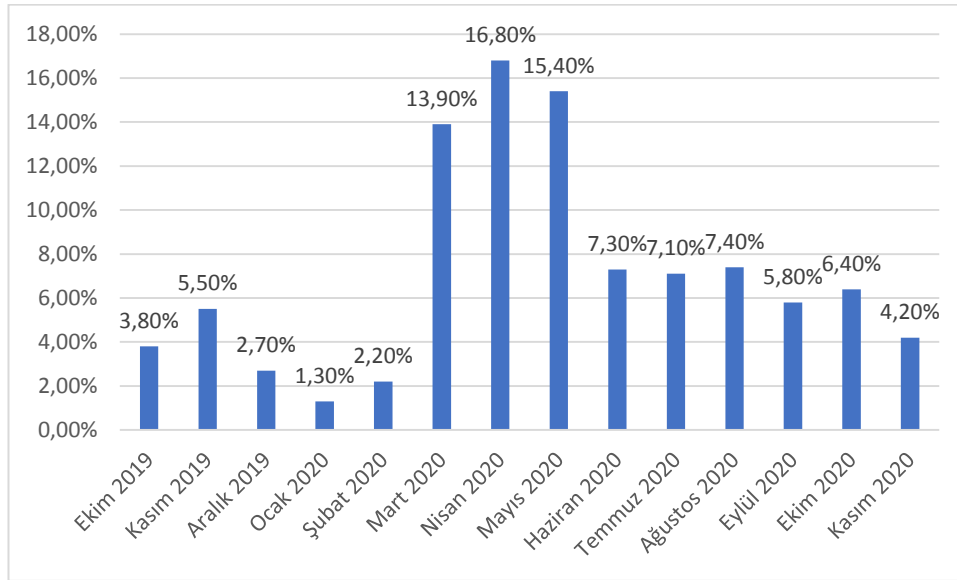
2020 yılının son 9 ayı pandemi koşulları altında yaşandığından; var olan sorunlara ek olarak idari işlemlerin neredeyse durma noktasına gelmesi, resmî kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine ara vermesi sebebiyle; sosyal yardımlara erişememe, iş bulma güçlüğü, düzenli tedaviye ihtiyaç duyan mültecilerin sağlık hizmetlerine erişiminde kimi aksamalar ve en önemlisi açlık sorunu ile karşılaşmıştır.

2020 yılının Şubat ayında Dünya Evimiz Uluslararası Dayanışma Derneği Altındağ Temsilciliği'ne danışmanlık hizmeti almak için başvuran mülteci sayısı **80** iken, **Koronavirüs** salgınının başladığı ve salgın kapsamında ilk **yasal tedbirlerin** alındığı **Mart ayında bu sayı yaklaşık 6 katına çıkmış** ve **501 mülteci** danışmanlık hizmeti almak için Altındağ Temsilciliğine başvuruda bulunmuştur. Sayılara yansıyan bu ciddi artış göstermektedir ki, Koronavirüs salgını ve salgın kapsamında alınan tedbir ve yaptırımlar, toplumsal kabul ile hak

ve hizmetlere erişimde sorunlarla hâlihazırda mücadele etmekte olan mültecilerin hak ve hizmetlere erişimini daha da zorlaştırmıştır. Bu süreç aynı zamanda **cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan kadın sayısında artışa** sebep olmuştur. Özellikle Koronavirüs salgını kapsamında ilan edilen ilk sokağa çıkma yasağı sürecinde, **sınır dışı edilmelerde de artış** göze çarpmaktadır.

Bilgiye erişimde yaşanan aksaklıklar ve geçim kaynaklarına erişme zorunluluğu sonucu sokağa çıkan çok sayıda mülteci sınır dışı edilme riski ile karşı karşıya gelmiştir.

Grafik 1: Aylara Göre Görüşülen Mülteci Oranı

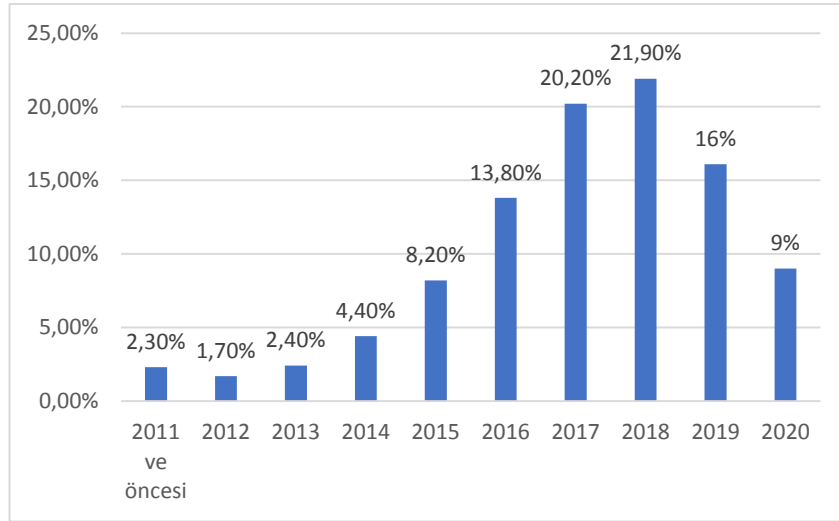
Koronavirüs salgını kapsamında uygulanan birinci sokağa çıkma yasağının mülteciler üzerindeki olumsuz sonuçları göz önünde bulundurularak, Kasım ayı içinde ilan edilen **ikinci sokağa çıkma yasağının** resmi olarak ilan edilmesinin hemen ardından, Dünya Evimiz tarafından mültecilere kendi dillerinde, sokağa çıkma yasağı ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. Bununla olası olumsuz sonuçların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Koronavirüs sürecinde, Afgan mülteci topluluğunun Ankara'da ciddi bir **sosyo-ekonomik izolasyona** maruz kaldığı ve Ankara sahasındaki mültecilere yönelik Dünya Evimiz tarafından 1 yılı aşkındır gerçekleştirilen hizmetlerin, toplumsal kabul başta olmak üzere mülteci topluluğun yararına olumlu katkısı olduğu için, devam etmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2. Genel Sonuçlar

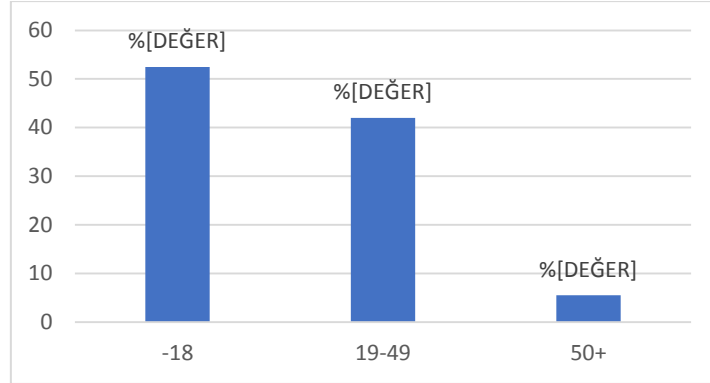
Ankara’da Yaşayan Afgan Mültecilerin/Sığınmacıların Temel Haklara Erişiminin Desteklenmesi Projesi kapsamında, mültecilerin temel ihtiyaçlarını ve hassasiyetlerini belirlemek ve ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik hizmet sunmak amacıyla, 2019 yılının Ekim ayından 2020 yılının sonuna kadar, **15 aylık süre içerisinde 3612 mülteci ile görüşme** yapılmış, demografik ve kişisel veriler elde edilmiştir. Görüşülen mültecilerin **3580’i Afgan, 60’ı İranlı, 55’i Suriyeli, 2’si Iraklı** ve birer kişi olmak üzere **Mısırlı, Somalili, Ürdünlü ve Özbek’tir.**

Grafik 2: Yıllara Göre Türkiye’ye Gelme Oranları

15 aylık raporlama periyodunda **1941 çocuk mülteci** ve **191 yaşlı mülteci** ile görüşülmüştür. **19-49 yaş** aralığındaki görüşülen mülteci sayısı ise **1564**’tür. Görüşülen 3550 mültecinin **1803’u kadın(%48,8), 1896’sı erkektir** (%51,2). Görüşülen mültecilerin **%63’ü (2221 kişi) bekâr** olduğunu, **%33’ü (1202kişi)evli** olduğunu, **%4’ü (176 kişi)ise boşanmış** olduğunu belirtmiştir. **3389 kişi ailesi ile yaşadığını** belirtirken (%95), **183 kişi ise yalnız yaşadığını** belirtmiştir (%5).

Grafik 3: Görüşülen Mültecilerin Yaş Dağılımı

Görüşmeler sonucunda elde edilen verilere dayanarak oluşturulan çapraz tabloda da görüldüğü üzere, danışmanlık almak amacıyla Altındağ Temsilciliğine gelen mülteci çocukların medeni durumuna ilişkin veriler, **6 kız çocuğu (%0,7) ve 2 erkek çocuğunun (%0,2) medeni durumunun evli olduğunu** göstermektedir.

Tablo 1: Cinsiyete Göre Medeni Durum

18 Yaş ve Altı		
	Kadın	Erkek
Evli	6	2
Bekar	851	992
TOPLAM	857	994

18 yaş ve altı olup hassas bir durumu olduğunu belirten mültecilerin sayısı toplam **42**'dir. Bu sayı **özel ihtiyaç sahibi mültecileri %2,3**'ünü oluşturmaktadır. Özel ihtiyaç sahibi çocuklardan **%59,5'i kız (25 kişi), %40,5'i erkek** çocuğudur (17 kişi). Hem kadın hem de erkek mülteciler tarafından en çok bildirilen özel gereksinim engellilik halidir ve **engelli mülteciler** özel gereksinimli mültecilerin **%60**'ını oluşturmaktadır. Ayrıca, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Yetiştirme Yurdunda barınan ve **doğum yapmış olan üç refakatsiz kız çocuğu** raporlanmıştır.

Tablo 2: Cinsiyete Göre 18 Yaş Altı Hassas Vakalar

18 Yaş ve Altı		
Hassas Durum	Kadın	Erkek
Engelli	11	14
Lösemi	3	-
Diabet	1	-
Kanser	2	1
Epilepsi	2	1
Küçük yaşta doğum	4	-
Psikolojik sorunlar	1	1
Genel sağlık sorunları	2	-
Yetiştirme yurdunda	1	-
Refakatsiz	1	-
TOPLAM	25	17

50 yaş ve üstü mültecilerle yapılan görüşmelerde engellilik durumunun en yaygın özel ihtiyaç hali olduğu ve **özel ihtiyaç sahibi mültecilerin %42'sini engelli mültecilerin** oluşturduğu tespit edilmiştir. Danışmanlık hizmeti verilen mülteciler arasında en çok yaygın olan diğer özel ihtiyaç halleri ise **kanser, diyabet** ve özel olarak belirtilmemiş **diğer sağlık sorunları** olarak raporlanmıştır.

Hizmet verilen mültecilerden **179'u yalnız yaşadığını** belirtmiştir. Yalnız yaşadığını belirten mültecilerden **%12,7'i kadın ve kız çocukları**, (23 kişi), **%87,3'i ise yetişkin ve çocuk erkeklerden** (156 kişi) oluşmaktadır. Yalnız yaşadığını belirtenlerden **1'i kız çocuğu, 22'si kadındır**. Yalnız yaşadığını belirten erkeklerden ise **24'ü çocuk, 132'si yetişkindir**.

15 ay boyunca hizmet verilen mültecilerden **Göç İdaresine henüz kaydolmamış olanların sayısı 775**'tir. Bu sayı hizmet verilen **toplam mülteci sayısının %21,5**'ini oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi kayıtlı olan mülteci sayısı her ay giderek artmıştır.

Tablo 3: Aylara Göre Kaydı Olan ve Olmayan Mülteci Oranları

	Var	%	Yok	%	Toplam	%
Ekim 2019	53	38,1	86	61,9	139	100
Kasım 2019	11	12,4	78	87,6	89	100
Aralık 2019	16	26,2	45	73,8	61	100
Ocak 2020	30	68,2	14	31,8	44	100
Şubat 2020	15	27,3	40	72,7	55	100
Mart 2020	334	79	89	21	423	100
Nisan 2020	579	96,5	21	3,5	600	100
Mayıs 2020	516	93,1	38	6,9	554	100
Haziran 2020	166	62,7	99	37,3	265	100
Temmuz 2020	158	61,2	100	38,8	258	100
Ağustos 2020	244	92,4	20	7,6	264	100
Eylül 2020	187	89,4	22	10,6	209	100
Ekim 2020	178	83,2	36	16,8	214	100
Kasım 2020	90	59,6	61	40,4	151	100
Aralık 2020	107	72	41	28	148	100
TOTAL	2684	64,1	790	35,9	3474	100

18 yaş ve altında olup Göç İdaresine **henüz kaydolmamış olanların sayısı ise 334**'tür. **Kayıtsız çocuk mülteci sayısı**, hizmet verilen toplam mülteci sayısının **%8,6**'sını oluşturmaktadır. 18 yaş ve altında olup henüz kayıt yaptırmamış olan mültecilerin **%47'si kız** (157), **%53'ü erkek** çocuğudur (177). **19 yaş ve üstü** olup Göç İdaresine henüz kaydolmayan mülteci sayısı **504**'tür ve bu mültecilerin **%55,1'i erkek** (292), **%44,9'ü kadındır**(212).

Tablo 4: Yaşa Göre Göç İdaresine Kayıtlı Olmayanlar

Göç İdaresi Kaydı Olmayanlar		
Yaşı	Kadın	Erkek
18 yaş altı	157	177
19 ve üstü	212	292
TOPLAM	369	469

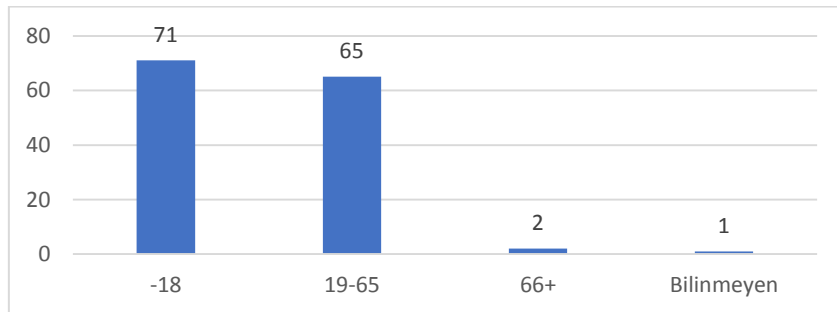
3. Aylık Görüşmelerden Elde Edilen Verilere İlişkin İstatistik

2019 EKİM

2019 yılının Ekim ayında 1 Suriye, 138 Afganistan uyruklu olmak üzere **139 mülteciye** hizmet sağlanmıştır. Hizmet sağlanan mültecilerin **%59’u erkek** (82 kişi), **%41’i kadındır** (57 kişi). Ekim ayında hizmet sağlanan mültecilerden **%68’i bekâr** (94 kişi), **%30’u evli** (42 kişi), **%2’si ise dul** (3 kişi) olduğunu belirtmiştir.

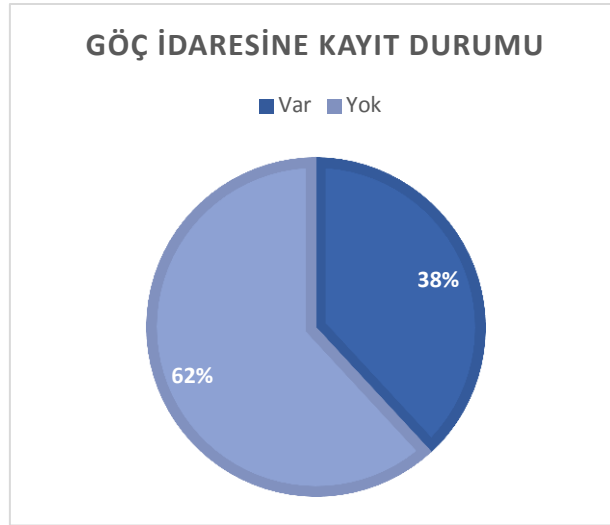
Hizmet sağlanan mültecilerin **%51,1’i 18 yaş altında** (71 kişi) iken, **%46,8’i 19-65 yaş** arasındadır (65 kişi). 66 yaşın üzerinde olan mülteci oranı ise **%1,4’tür** (2 kişi). Bu mülteciler arasında 1 engelli, 1 hamile, 1 psikolojik rahatsızlığı bulunan, sorununun özel olarak belirtilmediği sağlık sorunu olan 2 hasta ve sebebi belirtilmemiş 3 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 8 mülteci** raporlanmıştır. Mültecilerin **%79,1’i** (110 kişi) ailesi ile birlikte, **%20,1’i (28 kişi) ise yalnız** yaşamaktadır, 1 kişinin ise kimle yaşadığı konusunda bilgi edinilememiştir.

Grafik 4: Görüşülen Mültecilerin Yaş Dağılımı

Danışmanlık hizmeti verilen mültecilerden **%38'i (53 kişi) Göç İdaresine kayıtlı** iken, **%62'sinin (86 kişi)** henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı raporlanmıştır.

Grafik 5: Kayda İlişkin Statü

2019 KASIM

2019 yılının Kasım ayında 13'ü Suriye, 186'sı Afganistan uyruklu olmak üzere **toplam 199 mülteciye** hizmet sağlanmıştır. Görüşülen kişiler arasında 1 engelli, 1 hamile, 1 psikolojik rahatsızlığı bulunan, toplam özel gereksinimli 3 mülteci bulunmaktadır. Ayrıca sağlık sorunu yaşayan ancak sorunun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 2 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 5 mülteci** ile görüşülmüştür.

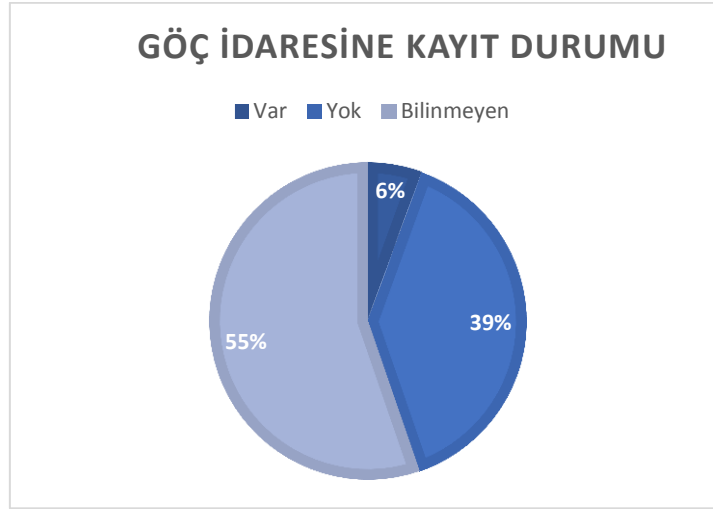
Görüşülenlerin **%47'si (94 kişi) 18 yaş ve altında**, **%53'ü** ise (105 kişi) 19-65 yaş aralığındadır. Mültecilerin **%58'i (115 kişi)** erkek, **%42'si kadın (84 kişi)**; kadın ve erkeklerin **%68'i** ise bekârdır.

Kasım ayı içinde görüşülen mültecilerin **%29'u** evli (57 kişi), **%3'ü ise dul (7 kişi)** olduğunu belirtmiştir. Mültecilerin **%77'si** ailesi ile (154 kişi), **%23'ü ise yalnız yaşadığını (45 kişi)** belirtmiştir.

Kasım ayı içinde görüşülüp danışmanlık hizmeti verilen mültecilerden **%6'sının Göç İdaresine kayıtlı (11 kişi)** olduğu, **%39'unun (78) henüz kayıt için randevu almadığı**

yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı raporlanmıştır. Kayıtlı olup olmadığı konusunda bilgi edinilemeyen mültecilerin oranı ise %55'tir (110 kişi).

Grafik 6: Kayda İlişkin Statü

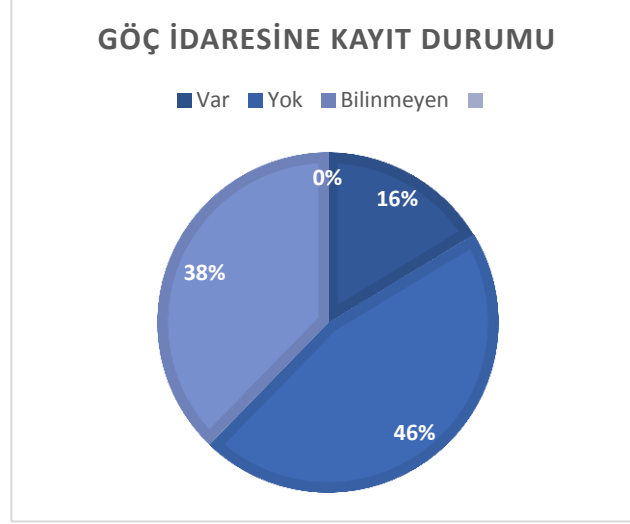
2019 ARALIK

Aralık ayı içerisinde, 83'ü Afganistan, 13'ü Suriye, 2 İran uyruklu olmak üzere **toplam 98 mülteci** ile görüşülmüş ve hizmet verilmiştir. Görüşülen kişiler arasında 2 engelli, 1 hamile olmak üzere, özel gereksinimi olduğunu belirten ancak gereksiniminin ne olduğunu belirtmeyen 3 mülteci bulunmaktadır. Ayrıca sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 3 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 6 mülteci** ile görüşülmüştür.

Aralık ayı içerisinde görüşülen mültecilerin **%56'sı 19-65 yaş aralığında** (55 kişi), **%43'ü 18 yaşın altında** (42 kişi), **%1'i ise 66 yaş üstüdür**. Görüşülen mültecilerin %53'si erkek (52 kişi), **%47'si kadındır** (46 kişi). 2019 Aralık ayında görüşülen mültecilerden %57'si bekâr (56 kişi), %38'i evli (37 kişi), **%5'i (5 kişi) dul** olduğunu belirtmiştir. Görüşülen mültecilerin %88'i ailesi ile birlikte (86 kişi), **%12'si yalnız** (12 kişi) yaşadığını belirtmiştir.

Aralık ayında görüşülen mültecilerin **%16'sı (16 kişi) Göç İdaresine kayıtlı**, %46'sı ise henüz kayıt için randevu almamış yahut kayıt sürecini tamamlamamıştır (45 kişi). Kayda ilişkin statüsü hakkında bilgi edinilemeyen mültecilerin sayısı ise 37'dir (%38).

Grafik 7: Kayda İlişkin Statü

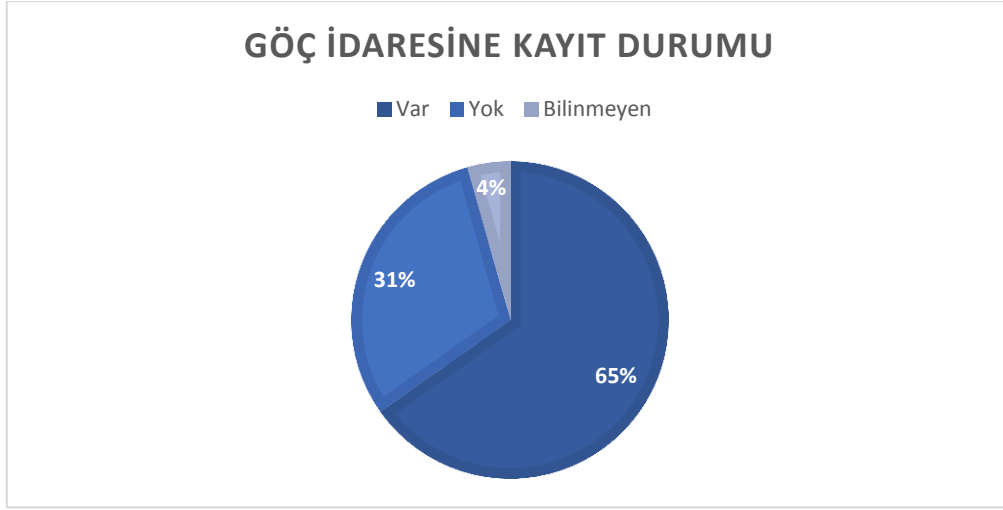
2020 OCAK

2020 yılı Ocak ayı içerisinde 45 Afganistan uyruklu ve uyruğunu belirtmemiş bir mülteci olmak üzere, toplam **46 mülteci** ile görüşülmüştür. Hizmet vermek amacıyla görüşülen mültecilerden 1'i refakatsiz çocuk, 1'i hamiledir ve 1 kişinin ise sabıka kaydı bulunmaktadır. Ayrıca sağlık sorunu yaşayan ancak sorunun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 3 mülteci de dahil olmak üzere **özel gereksinimli 6 mülteciyle** görüşülmüştür.

Görüşülen mültecilerin **%48'si 18 yaş altında** (22 kişi), **yine 22'si 19-65 yaş aralığındadır (%48)**. **66 ve üstü yaş aralığında ise bir kişi** ile görüşülmüştür. Ocak ayı içerisinde görüşülen mültecilerin **%52'si kadın** (24 kişi) ve **%48'i erkektir** (22 kişi). Ocak ayı içinde görüşülen mültecilerden **%58,7'si bekâr** (27 kişi), **%34,8'i evlidir** (16). 3 mültecinin medeni durumu bilinmemektedir. Görüşülen mültecilerin **%78,3'ü ailesi ile birlikte** (36 kişi), **%19,7'si yalnız yaşadığını** belirtmiştir, geriye kalan bir kişi ise yalnız yaşayıp yaşamadığını özellikle belirtmemiştir.

Ocak ayı içinde görüşülen mültecilerden **%65,2'sinin Göç İdaresine kayıtlı olduğu** (30 kişi), **%30,4'ünün ise henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (14 kişi)** raporlanmıştır. Kayda ilişkin statüsü hakkında bilgi edinilemeyen 2 mülteci ile de görüşülmüştür.

Grafik 8: Kayda İlişkin Statü

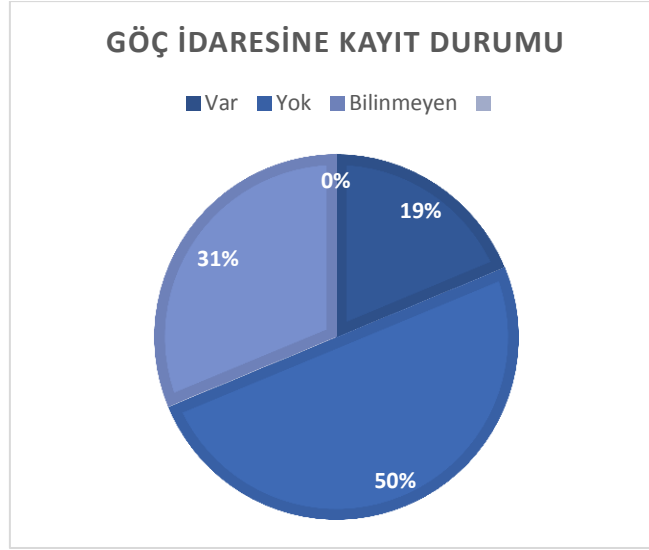
2020 ŞUBAT

2020 yılı Şubat ayı içerisinde 79'u Afganistan, 1'i Suriye uyruklu olmak üzere **toplam 80 mülteci ile görüşülmüştür**. Görüşülenlerin içerisinde 1 kanser hastası ve 1 sabıka kaydı olan kişi bulunmaktadır. Ayrıca sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 4 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 6 mülteci** ile görüşülmüştür.

Mültecilerin **%47,5'i 18 yaşın altında** (22 kişi), **%52,5'i 19-65 yaş aralığındadır** (42 kişi). Görüşülen mültecilerin **%61,3'ü erkek** (49 kişi), **%38,7'si kadındır** (31 kişi). Görüşülen mültecilerin **%62'si bekâr** (50 kişi), **%31'i evli** (15 kişi)'i evli, **%3'ü dul** (2 kişi) olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, medeni durumunu belirtmeyen 3 kişi bulunmaktadır (%4). Görüşülen mültecilerin **%85'i ailesi ile birlikte** (68 kişi), **%14'ü yalnız yaşadığını** belirtmiştir. 1 kişinin yalnız yaşayıp yaşamadığına ilişkin bilgi edinilememiştir.

Görüşülen mültecilerden **%19'u Göç İdaresine kayıtlıdır** (15 kişi), **%50'sinin** (40 kişi) **ise henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı** raporlanmıştır. Görüşülen mültecilerden **%31'inin** ise kayıt statüsüne ilişkin bilgi edinilememiştir (25 kişi).

Grafik 9: Kayda İlişkin Statü

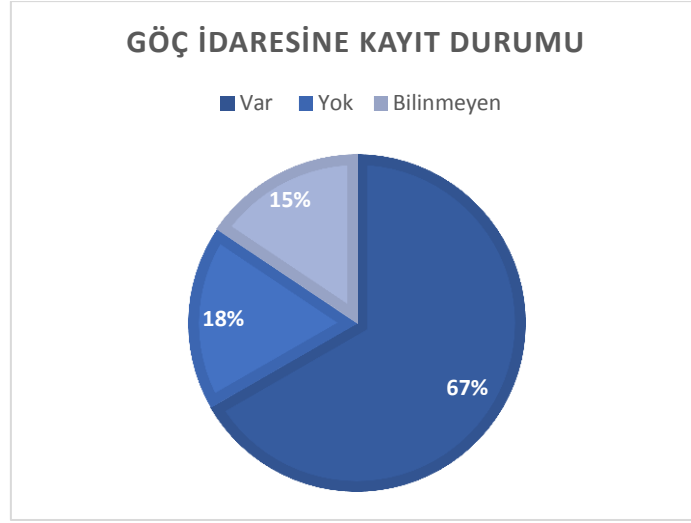
2020 MART

2020 yılı Mart ayı içerisinde, 493 Afganistan uyruklu, 8 uyuşunu özellikle belirtmemiş mülteci olmak üzere toplam **501 mülteci ile görüşülmüştür**. Görüşülenlerin içerisinde 3 kanser hastası, 5 lösemi hastası, 8 engelli, 2 psikolojik sorunları olan ve 1 cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağduru olmak üzere 19 özel ihtiyaç sahibi mülteci bulunmaktadır. Ayrıca sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğunu özel olarak belirtmemiş 5 kişide dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 24 mülteci** ile görüşülmüştür.

Mart ayında görüşülen mültecilerin **%52'si çocuk (260 kişi)**, **%47'si 19-65 yaş arasında (233 kişi)** ve **%10'u 66 ve daha üstü yaşlardadır (7 kişi)**. Bir kişinin yaş durumu bilinmemektedir. Görüşülen mültecilerin **%49,5'i erkek (248 kişi)**, **%50,5'i kadındır (253 kişi)**. Görüşülen mültecilerin **%62'si bekâr (310 kişi)**, **%32'si evli (162 kişi)**, **%6'sı dul (29 kişi)** olduğunu belirtmiştir. Mültecilerin **%73'ü ailesi ile birlikte (366 kişi)**, **%2'si yalnız (8 kişi)** yaşadığını belirtmiştir. Yalnız yaşayıp yaşamadığı konusunda bilgi edinilemeyen 127 mülteci (**%25**) bulunmaktadır.

Mart ayı içinde görüşülen mültecilerin **%67'sinin Göç İdaresine kayıtlı olduğu (334 kişi)**, **%18'inin ise henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (89 kişi)** raporlanmıştır. Kayıt statüsüne ilişkin bilgi edinilemeyen mülteci sayısı 78'dir (**%15**).

Grafik 10: Kayda İlişkin Statü

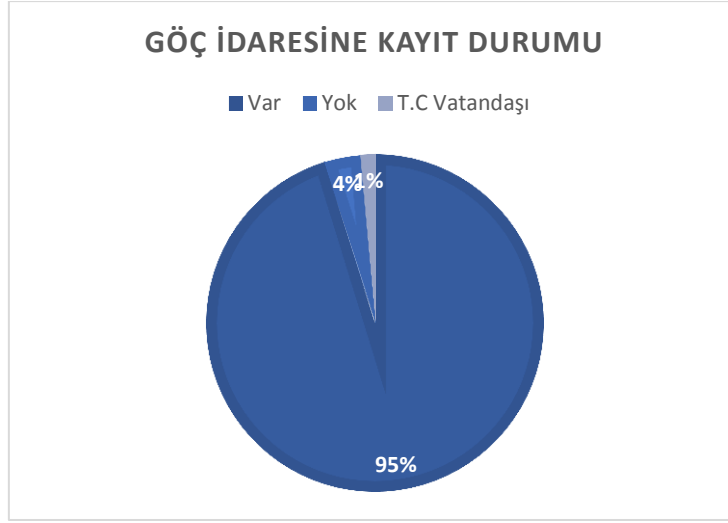
2020 NİSAN

Nisan ayı içerisinde tamamı Afganistan uyruklu olan **608 mülteci** ile görüşülmüştür. Görüşülen mültecilerin arasında 3'ü hamile, 1'i kanser hastası ve 19'u engelli olmak üzere 23 özel ihtiyaç sahibi mülteci bulunmaktadır. Buna ek olarak sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğunu özel olarak belirtmemiş 8 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 31 mülteci** ile görüşülmüştür.

Mültecilerin **%58,2'si 18 yaşın altındadır** (354 kişi). **19-65 yaş aralığındaki mültecilerin oranı %40,6'dır** (247 kişi). **66 yaş ve üstü olanların sayısı sadece 7'dir (%1,2)**. Görüşülen mültecilerin **%60,8'i erkek** (310 kişi), **%38,2'i kadındır (298 kişi)**. Görüşülen mültecilerin **%66'sı bekâr** (401 kişi), **%30'u evli** (183 kişi), **%4'ü dul (24 kişi)** olduğunu belirtmiştir. Yalnız yaşadığını belirten mülteci sayısı sadece 3'tür ve 605 mülteci ailesiyle birlikte yaşadığını belirtmiştir.

Nisan ayı içerisinde görüşülen mültecilerin **%95'inin Göç İdaresine kayıtlı olduğu (579 kişi)**, **%4'ünün ise henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (21 kişi)** raporlanmıştır.

Grafik 11: Kayda İlişkin Statü

2020 MAYIS

Mayıs ayında 530 Afganistan, 25 İran uyruklu olmak üzere **555 mülteci** ile görüşülmüştür. Görüşülen mültecilerden 4'ü hamile, 13'ü engelli, 1'i Down Sendromlu, 1'i cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağduru, 1'i çocuklarından ayrı düşmüş kadın olmak üzere toplam 20'si özel ihtiyaç sahibi olduğunu belirtmiştir. Sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 5 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 25 mülteci** ile görüşülmüştür.

Görüşülen mültecilerden %49,2'si erkek (273 kişi), **%50,8'i kadındır (282 kişi)**. Görüşülen mültecilerin **%52,8'i çocuk** (293 kişi), **%46,8'i 19-65 yaş arasındadır** (260 kişi). **66 yaş ve üstü** sadece **2 mülteci** bulunmaktadır. Mültecilerin %61'i bekâr (340 kişi), %33'ü evli (184 kişi), **%6'si dul** (31 kişi) olduğunu belirtmiştir. Görüşülen mültecilerden yalnız yaşadığını belirtenlerin sayısı sadece 6'dır.

Mayıs ayı içinde görüşülen mültecilerden **%92,1'inin Göç İdaresine kayıtlı olduğu (516 kişi)**, **%6,8'inin ise henüz kayıt için randevu almadığı, yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (38 kişi)** raporlanmıştır. 1 kişinin ise kayda ilişkin statüsü hakkında bilgiye erişilememiştir.

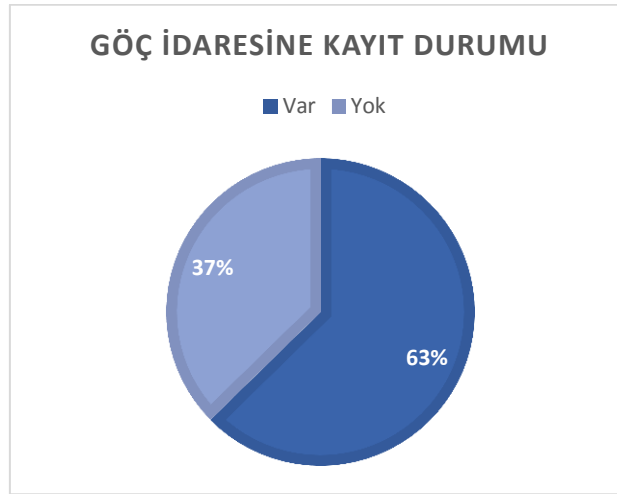
2020 HAZİRAN

Haziran ayı içerisinde 260 Afganistan, 4 İran ve 1 Mısır uyruklu olmak üzere toplam **265 mülteci** ile görüşülmüştür. Görüşülen mültecilerden 1’i kanser hastası, 5’i engelli, 2’si epilepsi hastası, biri felç ve biri psikolojik sorunları olan toplam 10 özel ihtiyaç sahibi mülteci bulunmaktadır.

Sağlık sorunu yaşayan, ancak sorununun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 3 kişi de dahil olmak üzere **özel gereksinimi olan 13 mülteci** ile görüşülmüştür.

Hizmet verilen mültecilerden %52,8’i erkek (140 kişi), **%47,2’si kadındır** (125 kişi). Görüşülen mültecilerin **%50,6’sı çocuk** (134 kişi), **%49,1’i 19-65 yaş aralığındadır**(130 kişi). **66 ve üstü yaş aralığında ise sadece bir kişi** bulunmaktadır. %61’i bekâr (161 kişi), %35’i evli (94 kişi) **%4’ü dul (10 kişi)** olduğunu beyan etmiştir.

Grafik 12: Kayda İlişkin Statü

Haziran ayı içinde görüşülen mültecilerden **%63’ünün Göç İdaresine kayıtlı olduğu**(166 kişi), **%37’sinin ise henüz kayıt için randevu almadığı** yahut kayıt sürecinin **tamamlanmadığı (99 kişi)** raporlanmıştır.

2020 TEMMUZ

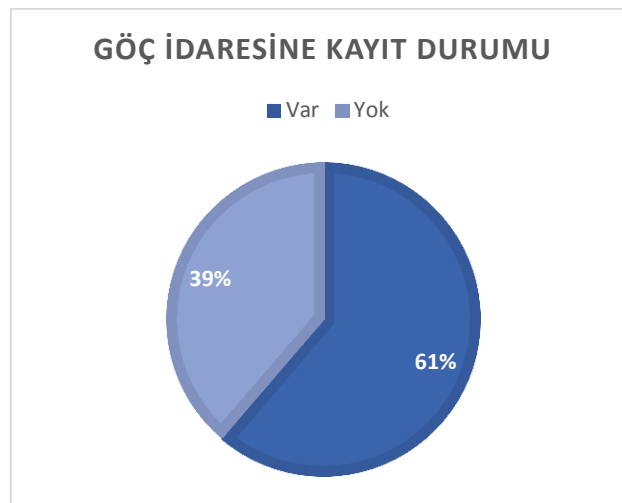
Temmuz ayı içerisinde 252 Afganistan, 5 İran, 1 Somali uyruklu olmak üzere toplam **258 mülteci** ile görüşülmüştür. Görüşülenler içerisinde 1 hamile, 1 engelli ve 1 psikolojik sorunları olduğunu belirten, toplam 3 özel gereksinimli mülteci bulunmaktadır. Sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 2 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 5 mülteci** ile görüşülmüştür. Ayrıca bir mülteci, yakınının cezaevinde olduğunu belirtmiştir.

Görüşülen mültecilerin %49,6'sı erkek (128 kişi), **%50,4'ü kadındır** (130 kişi). **%47,7'si çocuk**, **%51,9'u 19-65 yaş aralığındadır** (134 kişi). **66 ve üstü sadece bir kişi** bulunmaktadır.

Görüşülen mültecilerin %60'ı bekâr (155 kişi), %33'ü evli (86 kişi), **%7'si dul** (17 kişi) olduğunu belirtmiştir. Mültecilerin %96,1'i ailesi ile birlikte (248 kişi), %3,9'u ise yalnız (10 kişi) yaşadığını belirtmiştir.

Temmuz ayı içerisinde görüşülen mültecilerin **%62'inin Göç İdaresine kayıtlı olduğu (158 kişi)**, **%39'unun ise henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (100 kişi)** raporlanmıştır.

Grafik 13: Kayda İlişkin Statü

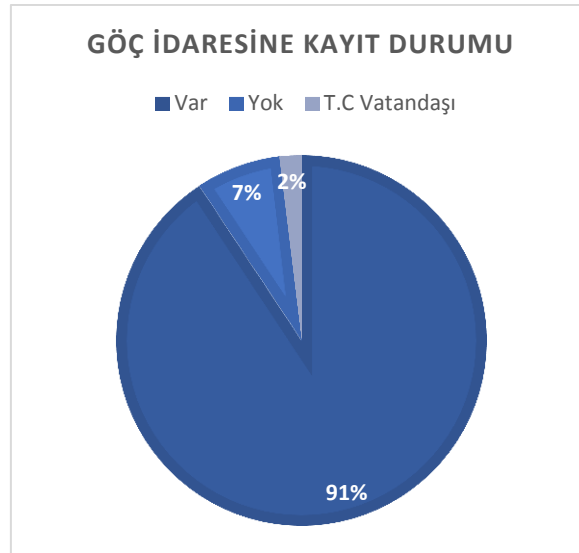
2020 AĞUSTOS

Ağustos ayı içerisinde 248 Afganistan, 20 İran, 1Özbekistan uyruklu olmak üzere toplam **269 mülteci** ile görüşme yapılmıştır. Görüşülenler içerisinde 1 hamile, 2 engelli, 1 epilepsi hastası ve 1 karaciğer hastası olan **özel gereksinimli 5 mülteci** bulunmaktadır.

Görüşme yapılan mültecilerin **%51.7'si çocuk** (139 kişi), **%46.8'i 19-65 yaş aralığındadır** (126 kişi). **66 ve daha üstü yaşlarda olan 4 kişi** ile de görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan mültecilerden %50.5'i erkek (136 kişi), **%49.5'i kadındır** (133 kişi). Görüşülen mültecilerin %60'ı bekar (162 kişi), %37'si evli (99 kişi) evli, **%3'ü dul** (8 kişi) olduğunu belirtmiştir. %97,8'i ailesi ile (263 kişi), %2.2'si yalnız (6 kişi) yaşadığını belirtmiştir.

Ağustos ayı içerisinde görüşülen mültecilerden **%91'inin Göç İdaresine kayıtlı olduğu (244 kişi)**, **%7'sinin ise henüz kayıt için randevu almadığı, yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (20 kişi)** raporlanmıştır. 5 kişi ise T.C. vatandaşıdır (%2).¹

Grafik 14: Kayda İlişkin Statü

¹Bu raporda geçen T.C. vatandaşları, mülteci olarak Türkiye'ye gelmiş daha sonra vatandaş olan kişileri kapsamaktadır.

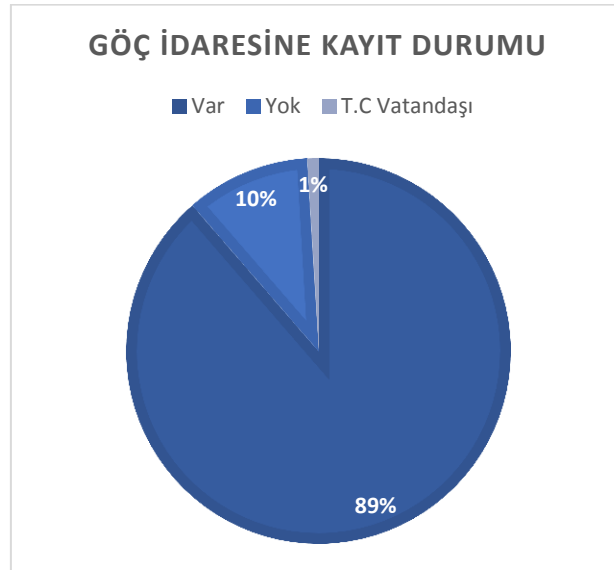
2020 EYLÜL

Eylül ayı içerisinde 180 Afganistan, 27 Suriye, 2 İran uyruklu olmak üzere toplam **209 mülteci** ile görüşülmüştür. Görüşülenler içerisinde 1 kanser hastası, 1 böbrek hastası, 1 boşanmış ve engelli kadın, 1 çocuklarından ayrı düşmüş kadın, 1 evlilik ve doğum yapan kız çocuğu bulunmaktadır. Sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 1 kişi de dahil olmak üzere **özel gereksinimli 6 mülteci** ile görüşülmüştür.

Eylül ayında görüşülen mültecilerin %47,4'ü erkek (100 kişi), **%52,6'sı kadındır** (111 kişi). Görüşülen mültecilerden **%55'i çocuk** (116), **%42,7'si 19-65 arası** (90 kişi), **%2,3'ü ise 66 yaş ve üstüdür** (5 kişi). Görüşülen mültecilerin %61'i bekâr (129 kişi), %34'ü evli (72 kişi), **%5'i dul** (10 kişi) olduğunu, 6 kişi yalnız (%2,8), 205 kişi ailesi ile yaşadığını belirtmiştir (%97,2).

Eylül ayı içerisinde hizmet verilen mültecilerin **%89'unun Göç İdaresine kayıtlı olduğu** (187 kişi), **%10'unun ise henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (22 kişi)** raporlanmıştır. T.C. vatandaşı olduğunu belirtenlerin sayısı 2'dir (%1).

Grafik 15: Kayda İlişkin Statü

2020 EKİM

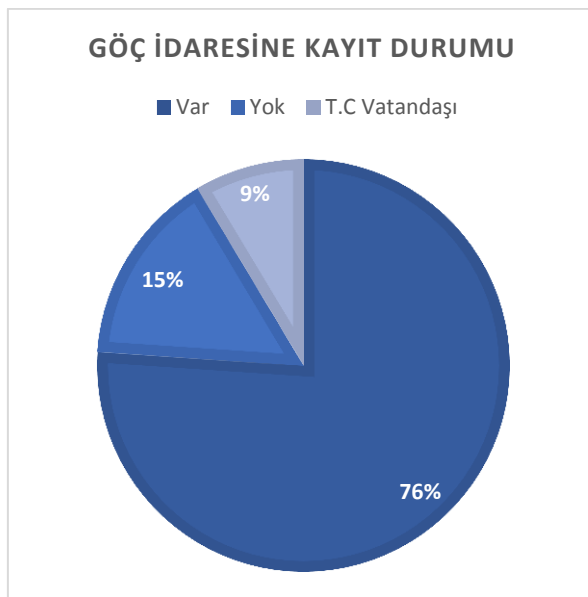
Ekim ayı içerisinde 232 Afganistan, 2 Suriye uyruklu olmak üzere toplam **234 mülteci** ile görüşülmüştür. Görüşülen mülteciler içinde 1 kanser hastası, 4 engelli, 2 hamile, 1 aile birleşimi ihtiyacı olan kadın, 1 eşi tarafından terk edilmiş kadın ve sağlık sorunu yaşayan ancak sorununun ne olduğu özel olarak belirtilmemiş 3 kişi de dâhil olmak üzere **özel gereksinimli 11 mülteci** bulunmaktadır.

Görüşülen mültecilerin **%51,3’ü kadın** (120 kişi), %48,7’si erkektir (114 kişi). **%57,7’si çocuk** (135 kişi), **%41,5’i 19-65 yaş arasıdır** (97 kişi), **66 ve üstü 2 kişi** bulunmaktadır. Görüşülen mültecilerin %63’ü bekâr (148 kişi), %33’ü evli (78 kişi), **%4’ü dul** (8 kişi) olduğunu belirtmiştir. 234 mülteci 227’si ailesiyle, 7’si ise yalnız yaşadığını belirtmiştir.

Ekim ayı içerisinde gerçekleştirilen görüşmelerde, diğer aylarda gerçekleştirilen görüşmelerden farklı olarak, sayıları az olmakla birlikte **ilk kez 90’lı yıllarda Ankara’ya gelmiş olan mültecilerle görüşülmüştür.**

Görüşülen mültecilerin %76’sının Göç İdaresine kayıtlı olduğu (178 kişi), %15’inin ise henüz kayıt için randevu almadığı yahut kayıt sürecinin tamamlanmadığı (36 kişi) raporlanmıştır. Görüşülenler arasında 20 kişi de T.C. vatandaşıdır (%9).

Grafik 16: Kayda İlişkin Statü

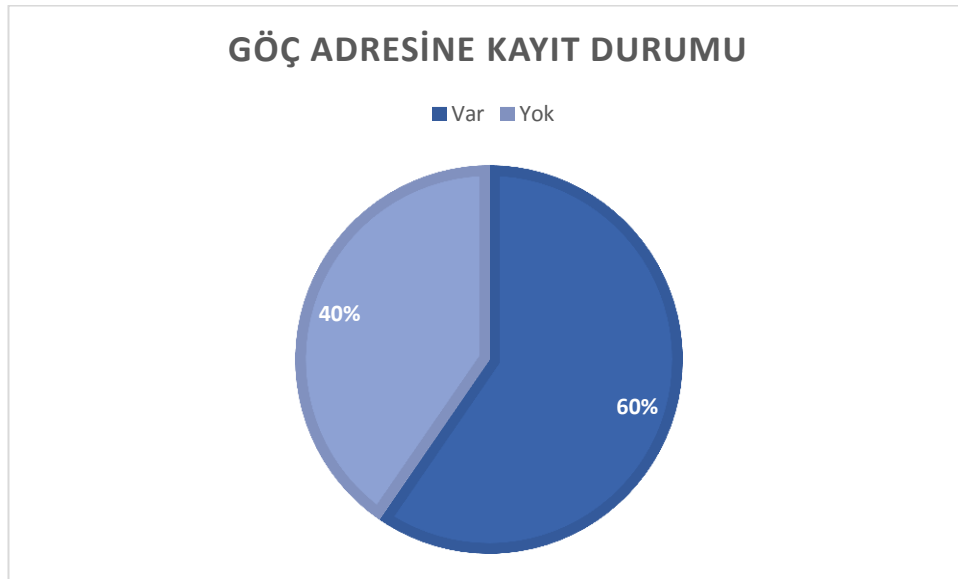
2020 KASIM

Kasım ayı içerisinde 80 erkek (%53) ve 71 kadın (%47) olmak üzere toplam **151 kişi** ile görüşülmüştür. Mültecilerin 148’i Afgan (%98), 2’si İran (%1,3) ve 1’i (%0,7) Ürdün uyrukludur. **18 yaş altında 77 kişi (%51), 19-65 yaş arasında 73 kişi (%48,3) ve 66 ve daha üst yaş aralığında 1 kişi (%0,7)** bulunmaktadır. Görüşülen mültecilerin 13’ü yalnız (%8,6), 138’i ailesi ile yaşamaktadır (%91,4). Görüşülen 1 engelli mülteci vardır.

Kasım ayında görüşülen mültecilerin 96’sı bekâr (%63,6), 42’si evlidir (%27,8). **Dul olduğunu belirten 13 kişi bulunmaktadır (%8,6).**

Kasım ayında görüşülen mültecilerin çoğunluğu 2019 ve 2020 yılında Ankara’ya geldiklerini belirtmektedir (131 kişi, %86,8).

Grafik 17: Görüşülen Mültecilerin Göç İdaresi Kaydı

Kasım ayı içerisinde görüşülen mültecilerin 90’ının Göç İdaresi kaydı bulunmakta (%60), 61’inin ise bulunmamaktadır (%40).

4. Destek Mekanizmaları ve Çözümler

- Yukarıda sunulan veriler ışığında, Göç İdaresi'ne kayıtlı olmayan mülteci sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Henüz kayıt yaptırmamış ya da kayıt yaptırmak için ilgili resmî kurumlara başvuruda bulunmamış olan mülteciler, kayıt prosedürleri ve kaydoldukları takdirde elde edecekleri haklar ve erişebilecekleri hizmetler konusunda bilgilendirilmiş ve ilgili kurumlara yönlendirilmiştir.

- Ekim 2019'dan bu yana Altındağ Temsilciliğinin koordinatörlüğünde, aktif olarak faaliyette bulunduğu Hacı Bayram Mahallesi başta olmak üzere, Altındağ İlçesinde bulunan semtlerde, topluluklar arasındaki sosyal uyuma katkı sunmak, toplumsal kabulü güçlendirmek ve toplumsal gerilimi azaltmak adına, düzensiz, fakat sık aralıklarla Afgan mülteci topluluğu ve yerel topluluğun bir arada olduğu **Mahalle Buluşmaları** düzenlenmiştir. Bu toplantılarda, topluluk temsilcileri ve üyelerinin, Topluluk Temelli Koruma (Community-Based Protection/CBP), topluluk içi ve topluluklar arası dayanışmayı esas alan bir yaklaşımla, karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve çözüm aşamalarına aktif olarak katılımları sağlanmıştır.

- Mültecilerin eğitim, sağlık, barınma, çalışma vb. temel haklara erişimleri önündeki engellere, onurlu bir yaşam sürmek adına katlandıkları zorluklara dikkat çekmek, kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla ulusal ve yerel medya kuruluşlarıyla mülteciler zaman zaman bir araya getirilmiş, sorunların haberleştirilmesi ve kamuoyunun bilgisine sunulması sağlanmıştır.

- BMMYK'nın uygulayıcı ortakları tarafından mültecilere sağlanan hizmet ve yardımlara erişimin kolaylaştırılması adına **Türk Kızılay ile birlikte seminer** düzenlenmiş, Afgan ailelere Türk Kızılay tarafından sunulan hizmetlerin neler olduğu ve bu hizmetlerden yararlanmak için izlemeleri gereken prosedürler anlatılmıştır. Özellikle parçalanmış ailelerin birleşimi, kayıp kişilerin bulunması ve Türkiye dışında hapse düşmüş yakınlarına nasıl ulaşacakları gibi konularda mültecilere nereye ve nasıl başvuracakları konusunda yol gösterilmiş, ilgili prosedürler anlatılmış ve gerektiği durumlarda sürece doğrudan müdahil olunmuştur.

Dünya Evimiz, **22 özel gereksinimli mülteci aile** adına (özellikle engelli, kimsesiz, dul vb. mülteciler) Türk Kızılaya mali yardım başvurusu yapmış ve mülteciler lehine sonuçlar elde etmiştir.

- Bir avukat tarafından temsil edilme ve hukuksal süreçlere erişim konusunda yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla Dünya Evimiz, ilgili yasal temsiliyeti sağlamış, yasal süreçlere ve haklara erişimi kolaylaştırmak adına **Ankara Barosu Mülteci Hakları Merkezi** ile sıkı bir işbirliğinde inisiyatif almıştır. Birçok mültecinin hukuki sorunları için (kimliklerindeki medeni durumdaki hatalar, kayıt sorunları, aile birleşimi vb.) Dünya Evimiz tarafından, **Göç İdaresine** durumu açıklayan ve çözüm talep eden **dilekçe** yazılarak başvuruda bulunulmuştur. Dahası, gerektiği durumlarda **dava açılarak yasal süreç izlenmiş ve mültecilerin lehine sonuçlar** elde edilmiştir.

- Refakatsiz çocuklar ve koruma ihtiyacı bulunan diğer çocuklar ile ilgili vakalarda, çocukların Çocuk Hakları Sözleşmesi tarafından güvenceye alınan, eğitim ve sağlık gibi haklarından yararlanmaları ve mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla **Ankara Barosu Mülteci Hakları Merkezi** ile işbirliğihâlinde çalışılmış, avukat atanması sağlanarak **davalar açılmış ve mülteci çocuklar lehine koruma tedbir kararları** alınmasına ön ayak olunmuştur. Alınan tedbir kararları aracılığıyla, kimliksiz olan ailelerin birçoğunun kayıt altına alınmasının yanı sıra, ilgili çocukların eğitim ve sağlık hizmetine erişimleri de sağlanmıştır.

- **Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağduru kadınlar ve çocukların korunması kapsamında hukuki destek** sağlanarak ilgili şikâyet mekanizmaları devreye sokulmuştur.

- Koronavirüs tedbirleri kapsamında yasal kısıtların hayata geçirildiği Mart ayından yılsonuna değin kimsesiz, engelli ve işsiz kalanlar başta olmak üzere **180 mülteci aileye doğrudan gıda yardımı** yapılmış; **Ankara İl Göç İdaresi** ile koordinasyon halinde **345 mülteci ailenin** farklı kuruluşlardan yardım almasına aracılık edilmiştir. **Ankara Büyükşehir Belediyesi**'nden temin ile 300 aileye dezenfektan ve maske yardımı yapılmıştır.

- Korona virüsüne yakalanarak evde karantina altına alınan mülteci ailelerin günlük temel gıda ihtiyaçlarının Altındağ Kızılay Toplum Merkezi eliyle karşılanması için gerekli koordinasyon faaliyeti yürütülmüştür.

- Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi ile yapılan işbirliği sonucu, özel ihtiyaç sahibi **60 mülteci ailenin** düzenli ya da bir kereye mahsus olmak üzere çeşitli nakdi sosyal yardımlara erişimi sağlanmıştır.
- Bir yıl içerisinde **55 mülteci aileye** bağışçıların desteği ile giyim, mobilya ve beyaz eşya yardımı yapılmıştır.
- Biri çocuk olmak üzere fiziksel engeli bulunan **2 mülteci** için bağışçılar ve UNHCR desteği ile tekerlekli sandalye, yürüteç, yürüyüş modülü vb. araçlar temin edilmiştir.
- Kronik rahatsızlıkları bulunan mülteciler için tıp alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ile iletişime geçilerek, tedavi süreçlerine katkı sağlanmaya çalışılmıştır.
- Sebepsiz sınır dışı edilme vakalarının önüne geçilebilmesi amacıyla Ankara Barosu Mülteci Hakları Merkezi ile sıkı iş birliği halinde çalışılmış, azami fayda sağlanması adına hızlı tedbirler alınmıştır. Özellikle Korona virüs tedbirleri kapsamında uygulanan birinci sokağa çıkma yasaklarından haberdar olmayan çok sayıda kimliksiz mülteci, polis tarafından gözaltına alınmış ve Geri Gönderme Merkezine götürülmüştür. **Geri Gönderme Merkezine götürüldüğü bildirilen mültecilere hukuki destek sağlamak amacıyla Ankara Barosu Mülteci Hakları Merkezi ile doğrudan temasa geçilerek, avukat atanması** sağlanmıştır. Açılan davalar sonucu **yürütmeyi durdurma kararı elde edilerek**, geri göndermelerin önüne geçilmiştir.
- Sağlık hizmetine erişim başta olmak üzere hizmet mekanizmalarına entegre olunmasının kolaylaştırılması adına, **İl Göç İdaresi ile iş birliği** halinde çalışılmış, kimliksiz olan, kimliği yenilenmesi gereken ya da ikametinin taşınması gereken mültecilerin kimlik sahibi olması ve ikametinin taşınması yoluyla sağlık hizmetinden faydalanmaları sağlanmıştır. Hamile ve kimliksiz olan kadın mültecilerin sağlık hizmetinden yararlanabilmesi için **Dünya Evimiz, kimi hastanelerin idarelerine dilekçe sunarak, sürece doğrudan müdahil olmuştur.** Acil tıbbi müdahale gereken ancak kimliksiz olduğu için sağlık hizmetinden yararlanamayan hamile kadın mültecilerin hastaneye yatışının yapılması için **Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile doğrudan iletişime geçilerek, 10 kadın mültecinin hastanede doğum yapması sağlanmış**, hastane masrafları derneğimiz referansı ile Altındağ Kızılay Toplum Merkezi tarafından karşılanmıştır.
- Mültecilerin bilgiye erişmede yaşadığı engel sebebiyle, Korona virüs tedbirleri kapsamında uygulanan birinci sokağa çıkma yasağından haberdar olamayan çok sayıda kimliksiz

mültecinin sınır dışı edilme riski ile karşı karşıya kalması sonucu, **Dünya Evimiz, Koronavirüs tedbirleri kapsamında uygulanan ikinci sokağa çıkma yasağının ilan edilmesinden hemen sonra, bütün danışanlarına kendi dillerinde telefon danışmanlığı hizmeti vermiştir.** Böylece, sokağa çıkma yasağının hangi saatlerde hangi kişileri kapsadığı ve yaptırımlarının ne olacağına ilişkin detaylı bilgi verilerek, yaşanabilecek ciddi mağduriyetlerin önüne geçmeye çalışılmıştır.

- Mültecilerin hak ve hizmetlerden yararlanmasının kolaylaştırılması amacıyla gerçekleştirilen bu hizmetlerin yanı sıra, ailesi tarafından cenazesinin Afganistan'a gönderilmesi talep edilen mültecinin cenaze nakli sürecinde Dünya Evimiz tüm idari ve hukuki prosedürün yerine getirilmesinde doğrudan rol almıştır.

- Sosyal uyum ve toplumsal kabule katkı sunmak amacıyla, Mayıs ayı içerisinde, **Esat Ahalisi** isimli yerel inisiyatiften kimselerin ve bir grup Afgan mülteci kadının bir araya gelerek oluşturduğu 20 kişilik bir ekiple **2200 adet siperlikli maske ve 400 adet el sabunu üretilmiştir.** Maske ve sabunlar, Ankara Tabip Odası eliyle hastanelere, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Ankara Şubesi eliyle yaşlı ve çocuk bakımevlerine ulaştırılmıştır, el sabunları yoksul hanelere dağıtılmıştır. İçinde buldukları topluma zor zamanlarda gönüllü emekleriyle katkı sunmaya çalışan Afgan mülteci kadınların çabasının görünür kılınması için ulusal ve yerel basının bu kolektif üretimi haberleştirmesi sağlanmıştır.

- Tüm bu veriler ışığında Dünya Evimiz tarafından gelecek dönemde de, yasal ve sosyal danışmanlık vermeye; vaka yönetiminin her boyutuyla sürmesi, hak ve hizmetlerle ilgili kurumlarla hali hazırdaki iş birliklerinin daha da geliştirilmesi, topluluklar arası diyalog ve toplumsal kabulün artmasına katkı sunan kolektif faaliyetlerin sürekliliği ve mülteci alanında çok aktörlü çözüm mekanizmalarının geliştirilmesi için çaba gösterilmeye devam edilecektir.

5. Çözüm Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar

- Göç İdaresi nezdinde Ankara'nın yeni kayıtlamalar için kapalı il olması, kentte yaşam olanağı bulabilmiş ve başka illere nakil olmak istemeyen kayıtsız göçmenlerin Göç İdaresine başvurması önünde caydırıcı bir etken olarak durmaktadır. Ankara İl Göç İdaresi'ne kayıt yaptırılabilse dahi ilk bir ay içinde başka illere sevk kararı alınması sıkça yaşanan bir durumdur. Ekonomik kaygılar sebebiyle aileler kimliksiz olarak kalmayı tercih edebilmektedir.

Öte yandan başka illere sevk kararına uygun davranmak isteyen pek çok mülteci "HES Kodu" uygulaması sebebiyle 15 gün içerisinde gitmesi gereken illere ulaşım sağlayamamış, kimlik edinme hakkından mahrum kalmışlardır.

Rastlanılan bir diğer uygulama mülteci için belli bir ile sevk kararı almaksızın kayıt olma talebinin reddedilmesidir. Maddi imkânsızlıklar ve pandemi koşulları sebebiyle il il gezemeyecek olan mülteciler zorunlu olarak kayıtsız ve kimliksiz olarak kalmaya mahkûm olmaktadır.

- 2020 yılının Mart ayından bu yana Çocuk Mahkemelerince kimliksiz çocuklar için çok sayıda koruma tedbiri talebi ile ilgili ret kararı verilmiş, avukatların karara itirazları da çocuk mahkemelerince reddedilmiştir. **Ankara Barosu Çocuk Hakları Merkezi ile yapılan görüşmeler sonucu Kamu Denetçiliği Kurumu'na başvuru yapmak üzere Ankara Barosu bünyesinde çalışma başlatılmıştır. Diğer yandan Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ihlali temelinde Anayasa Mahkemesi nezdinde yürütülecek olan hukuki sürece Ankara Barosu Mülteci Hakları Merkezi ile işbirliği halinde ön ayak olunmuş, dava açılması sağlanmıştır. Konuyla ilgili yasal süreç devam etmektedir.**

- Çocukları için koruma tedbir talebinde bulunmak isteyen 28 aile "HES kodu" alamadıkları için adli yardım birimine ulaşamamaktadır. "HES kodu" uygulaması Göç İdaresin'de kaydı bulunmayan mülteciler için kamu kurumlarına erişimleri önünde engel teşkil etmektedir.

- Çocukların okullara atmasını gerçekleştiren İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerince uygun okul seçimi sırasında çocukların ikamet adreslerinin göz ardı edilerek uzak mesafedeki okullara kayıtlanması, çocukların eğitim hayatının sürdürülebilir olması önünde engel teşkil etmektedir.
- Pandemi koşullarına bağlı olarak uzaktan eğitim modeline geçilmesiyle mülteci evlerindeki araç-gereç (televizyon, bilgisayar, mobil telefon, tablet vb.) eksiliği ya da yokluğu sebebiyle çocukların eğitim sistemine erişimi kısıtlanmakta ya da tümüyle ortadan kalkmaktadır
- Pandemi sebebiyle mültecilere destek hizmetleri sunan kamu kurumlarının ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının başvuru ya da yüz yüze görüşmelere kapalı olması mültecilerin ihtiyaç duydukları yardımlardan mahrum kalmalarına neden olabilmektedir.
- Sosyal Hizmet Merkezleri ve Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakıfları'nın sağlamakta olduğu maddi yardımlara ulaşabilmek için gerekli koşulları sağlayan mülteci aileler, söz konusu yardımlara ulaşabilmek için zorunlu olan Ziraat Bankası'nda hesap açma işlemini gerçekleştirmekte zorluk yaşamaktadırlar. Gerekli işlemler ancak şube müdürlerinin inisiyatifi doğrultusunda gerçekleştirilebilmektedir. Hesap açma talebi banka şubelerinin yöneticilerince reddedilen mülteci aileler devlet yardımlarına erişememektedirler.
- Düzenli ilaç tedavisi gören kronik hastalar da dâhil olmak üzere mültecilerin ihtiyaç duydukları ilaçların, dahası kamu hastanelerince kullanımı rapora bağlanmış ilaçların teminin de dahi sorunlar yaşanmakta, hastalar ilaca ancak satın alma yoluyla ulaşabilmektedirler. Bu sebeple pek çok mültecinin tedavisi kesintiye uğramaktadır.

NOTLAR

- Bu rapor, Dünya Evimiz Uluslararası Dayanışma Derneği Altındağ Temsilciliği’nde ve saha gezilerinde, uluslararası koruma başvuru sahipleri, halihazırda uluslararası korumadan yararlananlar, geçici koruma altındaki kişiler ve bu statülerden yararlanmak için kayıt işlemlerinde bulunan veya henüz bir girişimde bulunmamış olan bütün yabancılara yönelik sağlanan hizmet ve destekleri kapsamaktadır. “Mülteci” kavramı bu statülere sahip bütün kişileri raporlamaya dâhil etmektedir.
- Rapordaki bütün nicel veriler, görüşme yapılan kişilerin beyanları doğrultusunda elde edilmiştir. Bu yüzden, özel gereksinimi konusunda açık bir beyanda bulunmayan mültecilerin ihtiyaç durumları verilere yansımamıştır. Ancak bu, ihtiyaç halleri kendileri tarafından özellikle belirtilip vurgulanmadığı için verilere yansımamış olan mültecilerin özel gereksinimli olmadıkları ve “özel gereksinimli mülteciler” kategorisinde yer almadıkları anlamına gelmemektedir.
- Çocuklar ve yaşlılarla ilgili verilerin rapora yansıtılmasında, uluslararası kabul görmüş çocuk tanımı temel alınmıştır ve 18 yaşını dolduran bireyler yetişkin, 18 yaş ve altındakiler çocuk kabul edilmiştir.
- Dünya Evimiz, kurulmuş olduğu tarihten bu yana **toplumsal kabulün** gerçekleşmesini, mülteci topluluk ile ev sahibi topluluk arasında olması beklenen sosyal uyumun bir koşulu saymasının yanı sıra, nihai toplumsal barışı sağlamada en önemli hususlardan birisi olduğunu savunmaktadır. Bu nedenle raporlarda “sosyal uyum”un yanı sıra “toplumsal kabul” ifadesine özellikle yer verilmektedir.